

Rozděl a panuj...

Přetěžká práce několika málo řádky nenaštvat uctívače jakýchkoli autorit. Náboženských, komunistických, nacistických, reálně-demokratických... Za pokus to ale stojí. Následující text proto není ničím proti ničemu a nikomu, a rozhodně nemá za cíl někoho popudit či urazit. Jenom má připomenout spekulaci – nic nového pod Sluncem. Jakékoli ideologie jsou kliše. Všechno dobro i zlo se ukrývá jen v nás samotných, v lidských bytostech!

Pak možná bude snadnější i pochopit, proč třeba v Jáchymově vyrostly uranové lágry. Pak možná bude snadnější i pochopit, že je nemístným luxusem ošklivit si nacismus či komunismus. Země je kulatá a možná i proto lidské chování stále pádí po stejné křivce. Je to pořád kolem dokola, pořád stejné. Ovládat, podrobit si... Napříč všemi režimy, napříč všemi ideologiemi. Jenom metody se v průběhu času mění. Od brutálně fyzických k neméně drsným psychickým...

Po křesťanských křížových výpravách i otrlí arabští letopisci napsali, že krveprolévání připomínalo konec světa. Pohoršovalo je, že křesťané, ohánějící se biblickým „nezabiješ“, vraždí jako smyslů zbavení. Ne, že by snad válečníci pod praporem půlměsíce byli jiní. Přestože korán hlásá mírnost a slitování, potoky krve tekly i ve šlépějích muslimských armád.

Ideologie obecně slouží k odpoutání lidí od přírody a – od sebe navzájem. Povzbuzují a podporují slepou oddanost autoritě. Mají atomizovat paměť generací. Aby zůstalo jen to podstatné. Bázeň z mocných a bláhová nevykořenitelná víra, že zlo bude potrestáno. Neboť sen o odplatě, kterou za nás slabé vykoná někdo silný, byl od pradávna jedním z nejkrásnějších snů každé nesvobodné duše. Křesťanství, podobně jako jiné teistické systémy víry, navíc snižuje lidskou zodpovědnost tvrzením, že „všechno řídí Bůh“, takže v konečném důsledku mohou být i odporné zločiny „úředně“ ospravedlnitelné ve jménu „Božích záměrů“.

Každá funkční ideologie musí zákonitě mít jakési absolutno. Potom ale rozum ustupuje do pozadí, neboť je zcela podřízen pojetí totálna. I otázka Boha je odjakživa spojována se světskou organizací, s církví. Proto argument, že když se podřídím Bohu, mohu být sám sebou, je lichý, neboť se nepodřizují Bohu, ale pouze jakémusi organizačnímu zázemí, tj. církvi. Člověk, co usiluje o sebe sama, se této instituci programově vyhýbá, neboť k tomu, aby žil čestně a mravně, nepotřebuje biflovat boží přikázání.

Každá funkční ideologie musí zákonitě zplodit i nějaký ten mýtus, který následně slouží k ovládnutí a manipulaci té které pospolitosti. Žádný příběh ale nemůže dobře sloužit svému účelu, jestliže mu neuvěří široké masy. Přitom nezáleží na jeho provázanosti s realitou, ale na jeho funkci. Mýtus je totiž něco, čemu mnoho lidí věří a přitom to není pravda. Nejúčinnějším agitačním nástrojem v dějinách lidstva se stal mýtus náboženský, neboť sloužil a dosud slouží jako psychologický agar, na kterém mohou opakovaně bujet další mýty. O pravdivosti mýtu nelze polemizovat. Strážci víry obvykle diskusi ignorují, nebo ji označí za rouhání.

I křesťanství samo není nic jiného než kouzelný příběh z dob starověkého Říma. Zrození z panny a vzkříšení, ukřížování a posmrtný život, poslední soud či spasení, svaté přijímání i potopa... – to všechno jsou atributy egyptských myšlenek, o mnoho starších než křesťanství či židovství. Politické rozhodnutí ovšem udělalo z Ježíše postavu historickou. Důvod byl prostý. Ovládat. Získat moc. Křesťanství nejenže nebylo založeno na pravdě, nýbrž jde o plagiát čerpající z pohanských náboženství.

Když po počátečním tápání křesťanská církev konečně porazila „pohany“ a zlikvidovala jejich civilizaci, na dlouhá staletí udusila v Evropě i vzdělanost. Přes veškerou „úřední“ cenzuru se během doby do původního křesťanského učení vpašovaly i pohanské „bludy“ a nejrůznější lidské poznatky.

Ideologicky neobyčejně plodné bylo čtvrté století. Roku 325 císař Konstantin uspořádal v Říme koncil. Na tomto setkání byly přijaty politicky motivované křesťanské doktríny, které umožnily zahájit předlouhou historii křesťanského prolévání krve a duchovních klamů. Neko-
nečných 1 600 roků Řím držel nejen politickou moc nad celou Evropou, ale uvrhl naše předky i do temných časů křižáckých výprav a inkvizicí.

Přestože už od počátku našeho letopočtu evangelia a apokryfy působily na obecné pově-
domí o Ježíši, tak reálná praxe křesťanství se neustále potýkala s jedním problémem. Už ne-
úměrně dlouhou dobu na sebe navazovaly všeobecně uctívané pohanské prosincové slavnosti
slunovratu a vlašné lednové zrození Krista. Zimní slunovrat, který odjakživa symbolizoval
očekávání zachování života, tj. světla, tepla a nové úrody, byl pohanským obdobím oslav
prolínání světa živých a mrtvých, existenčním propojováním člověka s přírodou. Proto roku
354 „papež“ Liberius přesunul narození Ježíše Krista ze 6. ledna na 25. prosinec, aby koneč-
ně, „z moci úřední“, vytlačil z kalendáře prastaré pohanské zvyklosti uctívání kultu Slunce.
Jack pot. Slunce prolnulo s obrazem děťátka, božího syna, Spasitele, a dostalo kýženou di-
menzi.

Vyhraněným náboženstvím římské říše se křesťanství stalo kolem roku 380, kdy na
ústřední císařskou podatelnu došla nekolikovaná biskupská žádost, aby poddaným bylo křes-
ťanství nařízeno pod hrozbou mučení a smrti. Císař Theodosius „ryze humánním“ argumen-
tům neodolal a z titulu moci pohanství úředně zakázal.

Od šestého století se stále více zemí otevíralo křesťanství. Včera získané duše sice doká-
zaly novou víru zčásti akceptovat, ale nedokázaly se ještě zcela vzdát té staré. Misionáři,
vysílání do pohanských zemí obracet na víru nové vazaly, používali s oblibou metodu cukru a
biče, kdy především bič byl pádným argumentem při přesvědčování nespolutracujících poha-
nů. Několik generací bylo ke křesťanství tvrdě dotlačeno, několika dalším byl odpor krvavě
rozmluven. Těm ostatním nezbylo než si zvyknout a přenášet z generace na generaci životní
filosofii, že odporovat mocným se nevyplácí, pokud chtějí, byť s okleštěnými zbytky práv,
zůstat na živu.

Tisíce let před Kristem byla věnována veškerá pozornost lidí jedinému objektu. Slunci.
Je lehké pochopit proč. S každým ránem přicházelo světlo a teplo, zahánějící noční slepotu
a chlad. Bez něho by nebyly potraviny, život na planetě by vyhasl. Tyto vlastnosti udělali ze
Slunce nejuctívanější objekt všech dob. Pro svou životadárnou sílu začalo být již v prastarých
kulturách personifikováno a považováno za Stvořitele a Boha. S tím nelze než souhlasit. Kde
by byl pozemský život nebýt Slunce?

Pak přišlo novum, velký třesk, a začal se psát náš letopočet. Během staletí se křesťan-
skému náboženství podařilo přesvědčit hromadu lidí, že existuje Cosi, které dozírá na všech-
no, co oni činí. Zkrátka, že vidí každou sekundu jejich života. Je Vševedoucí a Všemocné,
Nejlepší a Nejmoudřejší. A to Cosi každého miluje. Toto Éterično ale dodalo i pravidla, která
se nesmějí porušovat. A zároveň výstražně pozdvihlo prst. Pro hříšníka je připraveno ponuré
místo, jakmile zákaz překročí. Očistec plný plamenů a dýmu, bolesti a muk, kam Ono provi-
nilce nemilosrdně pošle trápit se, hořet a křičet, dusit se a plakat, a to navždy, až do konce
věků... Ale, považte, miluje ho!

Brrrrrrrr... Hrozná představa šéfa, potažmo authority. Zlaté milé Sluníčko. A protože jsme
Energii jako nepotřebnou odkopli, byli jsme už zaživa uvrženi do Očistce, všichni bez rozdílu.
Jak jinak vysvětlit ty všechny následné ...ismy a zničující války? Místo abychom jako náš
někdejší vzor – Slunce – tvořili, tak jsme v duchu nových ideologií s elánem jen člověku
vlastním – bořili. Nábožensky motivované násilí nás provází až do dnešních dnů. I dnes se
irští katolíci a protestanti k smrti nenávidí, o krvavých atentátech muslimských fanatiků sly-
šíme takřka každý den.

Během předlouhé historie stálo v čele církve mnoho prapodivných lidí. Mezi nimi se
vyskytli vzdělanci i analfabeti, šlechtici i proletáři. Zpočátku volbu papeže vykonával veškerý

římský lid a potvrzovali ji biskupové. Protože však do ní ve stále větší míře zasahovala chamtivá šlechta a souhlas lidu se stával formalitou, tak od 5. století přešla povinnost volby na úzkou skupinu vyvolených. Touha po papežství byla tak velká, že papežům konkurovali i vzdoropapeži. Málokterý duchovní tehdy dbal na morálku, mnozí si libovali ve znásilňování a cizoložství. Ve výčtu jedinců, kteří usedli na Petrův stolec, najdeme i takové podivíny, kteří vyslyšali a soudili hniající mrtvoly odpůrců.

Mezi papeže snad v přestrojení proklouzla v 9. století i žena (záhadná papežka Jana). Po staletí pak platil u papežské volby zvyk hmatem ověřit, zda nový boss je muž. Teprve povinné zvolání „duos habet et bene pendentés“ („má dvě a správně mu visí“) přivodilo volitelům úlevu. Mistr Jan Hus na neblahém koncilu v Kostnici poukazoval právě jejím prostřednictvím na omylnost církve a jejích představitelů, ale na zinscenovaný proces to nezapůsobilo. Ženy v té době byly podřadnými bytostmi bez jakýchkoli práv, takže manžel je směl legálně bít i znásilňovat. Nemělo by nás tedy zaskočit, že se tu a tam některá z nich převlékla za muže, aby ponurému osudu unikla.

Církevní úřady se nezdědka kupovaly, zástupci Ježíše Krista na zemi nejednou vraždili. Už v 10. století najdeme papeže, který měl svůj harém a ještě k tomu propadl hazardu. Bez uzardění totiž vesele prohrával peníze vybrané od poutníků. Nejenže spal se svou matkou, ale v jeho kostele se ženy bály pokleknout před sochami svatých, aby je neznásilnil. Vrcholem jeho zbožného života bylo, že před oltářem svatého Petra zpupně připíjel samotnému Satanovi. V 11. století se další výtečník sám prohlásil za svatého. Razil dogma, že papeže nesmí na Zemi nikdo soudit a že Římská církev se nikdy nemýlila a ani se nemůže mýlit až na věky věků. Pro jistotu zavedl celibát, aby o majetek ani náhodou církev nepřišla. Psal se rok 1099 a křesťanská vojska v rámci první křížové výpravy dobyla Jerusalema. Pro muslimské a židovské obyvatelstvo se rozpoutalo peklo na zemi. Byly vyvražděny tisíce nebožáků. „*Bůh to chce!*“, křičeli vítězní křížáci a ve vražedném opojení nešetřili ani ženy, ani děti. Proč taky. Krveprolití se stalo oficiální politikou křížových výprav. O sto let později církev nařídila židům, že musí nosit odznak hanby. Že se nesmějí stýkat s křesťany, že nesmějí vykonávat žádný úřad. Byli zbaveni majetku a nahnáni do ghett, v noci uzavřených. Církevní antisemitismus byl uzákoněn.

Počátkem 13. století další lidumil prohlásil, že papež je nejen pánem a vládcem světa a věcí, ale i lidí. S jeho vstupem na trůn se legalizoval teror. I nejvyšší církevní kruhy ovládal chtíč a svatokupectví. Bylo prohlášeno, že ženské pohlaví vzniká v důsledku vadného mužského semene.

Ve 14. století se prohlubuje úpadek církve, což vrcholí schizmatem. Zčista jasna měl křesťanský svět hned papeže tři. Protože byla řeč i o vzdoropapežích, tak ani ti nezůstávali pozadu. Kompletní vyvraždění mnohatisícového města, včetně dětí, ani protipapeži klidné spaní nepokazilo. Církvi se dokonce přestalo líbit tvrzení, že Kristus a apoštolové neměli žádný majetek. Považovala to za překrucování Písma svatého. Začala zametat i se svými souvěrci. Templáře nařkla z čarodějnictví, františkány pálila na hranici, nepohodlné kardinály popravila.

Další vlna špatných papežů nastupuje v polovině 15. století. Snad vůbec nejhorší šéf na papežském stolci ihned po svém zvolení ztratil i poslední morální zábrany. Nejenže nedodržoval celibát a vydržoval si harém, ale pravděpodobně obcoval i se svou dcerou. Korupce dosáhla takového stupně, že v Říme bylo všechno na prodej. Kardinálský klobouk i samotné papežství. Další výlupek papežské ctnosti povolil nevěstince a odpustky prodával i mrtvým. Hlavně když to sypalo. Rovnou do nebe musel bezesporu přijít další svatý muž, který nejenže jako první veřejně uznal svého syna (dětí měl požehnaně), ale jehož „nejslavnějším“ počinem byla bula proti čarodějnictví (1484), která odstartovala neskutečný hon na lidi (a jejich majetky). Zavedl inkvizici, jejíž vedení svěřil do rukou dominikánů. Hlavní inkvizitor Sváté říše římské prohlásil, že s radostí dá upálit sto lidí, najde-li se mezi nimi alespoň jeden viník. Ne-

byl pokrytec. Inkvizitoři byli placeni z výtěžků konfiskací majetku obětí, přičemž papež a inkvizitoři se často o kořist napůl dělili. Nejřikanejší bylo, že kacírů vlastně neměl šanci. I když mu nebylo nic dokázáno, byl odsouzen přinejmenším za to, že kacírsky myslel. Nedílnou součástí katolické doktríny se stal názor, že kacíři nemají žádná práva. Bylo doporučeno, aby mučeny byly i malé děti.

Přišel i čas papežského kajícíka, který sice uznal, že se v církvi děly zlořády a zvrácenosti, ale hon na čarodějnice přesto pokračoval nerušeně dál. V polovině 16. století dokonce Řím porodil tak kvalitní protižidovskou bulu, že z ní zákonitě musely čerpat nacistické norimberské zákony i plán holocaustu.

Že se víra, zavedená mečem a krví, nezbavila prokletí svých hříchů po celá staletí, národně dokládá i naše historie, neboť už počátky našeho vlastního obrácení byly srdečné. Věrozvěsti Cyril a Metoděj neponechali nic náhodě a uctívanou sochu boha plodnosti Radegasta, pro jistotu ihned po příchodu na Velkou Moravu, povalili, což se pochopitelně neobešlo bez „nepřístojností“.

Už ve 4. století se poukazovalo na to, že biskupové chodí v drahých šatech a utrácení za hodokvasy. I císař Karel IV. byl z církve zřejmě dosti nervózní, neboť v listině z 13. prosince 1371 povolil Kutné Hoře volný prodej městského majetku komukoliv, s výjimkou duchovenstva. Přestože byl sám o sobě zbožný, velmi štedrý a podporoval množství nadací, byl rovněž opatrný a měl obavu, aby příliš mnoho světských statků nepřešlo do tzv. mrtvých rukou („ad manus mortuas“).

Počátkem 15. století se Janu Husovi stal osudným papež, který bez skrupulí kšeftoval s odpustky. Přestože byl Hus na koncil oficiálně pozván, údajně aby obhájil své myšlenky, tak s ním bylo nakládáno jako s kacířem, který měl před koncilem jediné právo – právo odvolat své myšlenky a prohlásit je za lživé. Zvláštní list, který vydal Husovi k cestě do Kostice římský král Zikmund Lucemburský, a který mu měl zaručit bezpečný pobyt i návrat do Čech, byl jen cárem papíru. Zatímco Husa po kostnickém koncilu oficiálně upekli (1415), jeho katovi pouze sundali frčku, takže zemřel jako „pouhý“ biskup toskánský. Dodatečně, v 19. století, byl potrestán vyškrtnutím ze seznamu papežů. Dobře mu tak, pacholkovi. Tragické na tom je, že rok před tím kostnický koncil prohlásil, že má autoritu nad papežem, sesadil tři samozvané papeže a zakončil schizma. Přesto ještě pár let po Husovi v pohodě upálili Janu z Arku, zřejmě proto, aby ji o 5 století později mohla Svatá církev prohlásit za svatou. Dík.

Ani renesance neubrala většině papežů chuť užívat život plnými doušky, takže je určité popudilo, že se v Německu probudila revoluce luteránů (31. října 1517). Luther měl tu drzost mj. tvrdit, že upalování kacírů jde proti Boží vůli. Za trest byl exkomunikován. Nespokojenost ale neznamenala odklon od evangelia, nýbrž od katolické církve, pro niž už dlouho nebylo zajímavé samotné učení, nýbrž její vlastní vliv na mocenské aktivity.

Najednou tedy bylo po jednotě a klidu. Lutherova vzpoura se zalíbila německým mocným, protože učení o tom, že peníze nepatří svatému stolci, nýbrž domácím pozemským vládcům, mělo svůdný hlásek. Dozajista ještě sympatičtější než olupování vlastních oveček cizím klérem byla teze, že pravý křesťan se proti svému pánu nebouří. Dohoda luteránských knížat s katolickým císařem (1555) vdechla život novému územnímu principu, podle něhož poddaní museli sdílet náboženské rituály vrchnosti.

Římští ideologové ovšem bacil protestantismu z pochopitelných důvodů neskousli a na trh hodili vakcínu protireformace. Obzvláště činnorodý byl ultraortodoxní katolík Ignác z Loyoly, který nelenil a roku 1534 založil řád Tovaryšstva Ježíšova (jezuiti). Papež pro jistotu tento spolek pravověrných roku 1540 posvětil. Papežská práva byla upevněna a stará dogmata i tuhá disciplína duchovních na dlouhou dobu opanovala habsburský svět. Bigotní církevní soustátí začalo přicházet o daně a ekonomicky zaostávat.

Jakmile jezuitská kolej zahnízдила ve Vídni (1552), začaly naše vyšší katolické kruhy tiše závidět. Zatoužily po vlastní jezuitské misi. Z Prahy do Říma byly odeslány dva zvací dopisy. První podepsali přední katoličtí šlechtici, druhou sám český král Ferdinand I. Habsburský. Tradice českých zvacích dopisů byla založena.

První jezuité vstoupili do Českého království (Prahy) v roce 1556. Výchozí akční bojovou jednotku tvořilo dvanáct mužů, jejichž záměrem rozhodně nebylo ztrácet čas v meditacích za zdmi kláštera. Byli bezvýhradně oddáni papeži a měli čelit reformaci. Aktivně, prostě, jako kdysi Ježíš Kristus. Jejich duchovní výcvik byl drsný a tvrdý, dnes porovnatelný možná jen s drezúrou psychické odolnosti zvláštních vojenských jednotek.

Beránci přišli mezi vlky. Do země, která se více jak před sto lety jako první odvrátila od Říma. Do země, kde soužití katolíků s protestanty vyvolávalo napětí, které paralyzovalo celé hospodářství. Do země, kde v husitských válkách pozbyla katolická církev nemalý majetek a nový nenabyla. Do země, kde řady potomků husitů rozšířil německý export luteránů a kalvinistů. Přetěžký úkol obrátit vlažné Čechy na katolickou víru mohl začít.

Začátky misie byly těžké. Pražané po nich házeli kamení a inteligence považovala jejich zdejší pobyt za omyl. Navzdory všemu se jejich úkol dařilo plnit. Přední pražské rodiny obelali nabídkou náboženského vzdělávání českých dětí – a to zdarma. Karlovu universitu měla výhledově pohltnout katolická universita Ferdinandova, kde měli mít hlavní slovo jezuité. Proto ani výběr adeptů studia nebyl ponechán náhodě. Přednost měli ti, u nichž se předpokládal budoucí vliv, tj. především synkové ze šlechtických rodin a z rodin bohatých měšťanů. Školné nikdo z nich pochopitelně neplatil. Klementinum se přestavovalo a dostavovalo tak dlouho, až vznikl po Pražském hradě druhý největší stavební celek ve městě. Probuzený zájem veřejnosti tomu plně odpovídal.

Jezuitská osvěta se neomezila pouze na Prahu, ale nezadržitelně se šířila i do nejvzdálenějších českých končin. Masově ji odolávat bylo takřka nemožné, obzvláště když se křesťanské svátky začaly slavít vskutku grandiózně. Velkolepé oslavy vstřebávaly jak velká procesí, tak i divadelní představení. Lidé začínali vírou žít, což se ukázalo být pohodlnější, než myslet. Úměrně tomu jak rostly zástupy konvertitů, tj. předělanců z protestantské na katolickou víru, se stupňovala polarizace společnosti, až vyústila ve stavovské povstání (1618) s následným debaklem na Bílé hoře (1620). Jezuité sice byli ze země nakrátko vypuzeni, ale po Bílé hoře se promptně vrátili zpět, aby se ještě usilovněji snažili dokončit zdárně započaté dílo.

Emociální prožitek víry nadlouho vypudil z mysli vlastní kritický úsudek. Nikdo si nepoložil otázku, co je vlastně, proboha, tak dobrého na tom, že zanedbává svůj jedinečný život a dobrovolně se zříká svého vlastního myšlení. Nikdo si nepoložil otázku, proč se dobrovolně podřizuje netolerantní moci velice utopického rázu. Začala doba vnucené a decimující přeměny prosperujícího protestantského státu ve stát katolický. Nastala doba výrazného nástupu germanizace v českém prostoru. Nastalo i tázavé období, kdy náboženskou nesvobodu vystřídá totalita zbrusu nová.

Kdysi stačilo ukázat prstem a říct – to je čarodějnice. Ne že by potrefená ženština uměla čarovat. Ani havrana s kocourem mít nemusela. Koho by tak asi zajímalo, že by je ani neuživila. Ale na bradě měla bradavici, třeba i šilhala. Nedej bože, aby ji chyběly zuby, neboť místní kovář můstek nezvládl. Byla zkrátka oškřivá a lidem to úplně stačilo. Ani na okamžik nezapochovali o jejích čarodějných schopnostech. Nebýt osudové spolehlivosti „nezávislé

Ignác z Loyoly

církevní justice“ patrně by ji nakonec, po řádném uvážení, přece jen vlastnoručně ukamenovali její nejbližší sousedi.

Jsme levičáci, pravičáci nebo tápeme ve středu politického spektra? Jako národ jsme věřící či ateisti? K čemu ty nálepky! Co takhle být už konečně humanisty. Proč? Člověk má být svobodný, stanovit si své cíle sám, bez vlivu církve či politiků. Ale zároveň musí respektovat, že každý další člověk má totéž právo a tytéž možnosti. Tím logicky mezi lidmi dojde i ke střetům, nikoli však konfliktům. Demokracie je přeci diskuse!

Ve vesmíru nemůžeme zatočit ani doprava, ani doleva. Nemůžeme jet ani nahoru, ani dolů. Je mladý či starý? Je nový či ojetý? Je to fuk. Je nekonečný. Je tam tma, hrozitánská zima i nukleární výhně, a na vše je tam dost času. Panuje tam nepředstavitelné plýtvání. Panuje tam beznaděj i velké očekávání. A snad právě proto se stalo Něco. Z ničeho nic, kdesi v nezměrném chaosu, povstal řád. Naše planeta. Život!

A je to tady! Je to dílo Boha? Nebo snad Dábla? Či spíše evolučních procesů? Nač ty pitomé a nepodstatné otázky, které rozmařile plýtvají myslí člověka snad od nepaměti. Není důležitější, že my, lidé, jsme součástí tohoto zázraku? Že můžeme ten dosud nedokončený svět modelovat a zvelebovat, že můžeme psát stránky jeho dalších dějin? Že spolu s tím můžeme usilovat i o zvyšování kvality vlastního života? Až tohle pochopíme, tak si snad konečně uvědomíme, že k tomu je povolán každý člověk. Nejen jakási elita!

Ustavili jsme stát, i obecní samosprávy, to proto, aby ochraňovaly naše zájmy, a ne, aby se staly našimi nepřáteli. I technika měla původně usnadňovat život, nakonec nás zotročí. A peníze? Ty diktují! Jak vidno, dobré úmysly ještě nic neznamenají. A od nich se odrazilo i náboženství a další ideologie. I doba šílených krav a ekologických katastrof.

Nádherná a obdivuhodná Příroda, kterou jsme veskrze obklopeni i prostoupeni, nám s pokrokem znalostí umožňuje čím dál tím lépe chápat stavbu a fungování našeho světa i sama sebe. Ať se ponoříme do mikrosvěta elementárních částic, zahloubáme nad stavbou atomů, zamyslíme nad fungováním živých buněk či celých organismů, přemítáme o hvězdách s planetami, sníme o galaxiích či fantazírujeme o stavbě a vývoji celého vesmíru, všude nacházíme opojnou krásu a dobrodružství poznání. Přitom je toho stále mnoho, co zatím nevíme a možná ani netušíme. Další a další znalostní poznatky nás ještě čekají!

Lidské poznání má, a vždy bude mít, určitou mez. Přes veškeré naše znalosti některým věcem musíme spíš věřit, neboť nejdou racionálně demontovat. Věda sama přiznává, že toho ještě dost neví. Možná, že řadu věcí nepozná nikdy. Ale jednoduše to svést na nějaké nadpřirozeno je hrozně laciné a lidského rozumu nedůstojné. Fundamentalističtí křesťané věří, že svět je starý 12 000 let. Co na to říct. Snad odpovědět jejich mluvou. „Bůh je sem seslal, aby vyzkoušel naši víru!“

Čím víc začneme zkoumat to, o čem si myslíme, že známe, i to, co si myslíme, že děláme, tak zjistíme, že nás klamou. Autority i všechny možné instituce. Patláme se v minulosti, fantazírujeme o budoucnosti, jenom to podstatné nám neúprosně proklouzává mezi prsty. Nic mystického. Přesně tento moment. Prostě teď. Velmi jednoduché, přímočaré, akční. Kontakt s realitou, tváří v tvář. Okamžik za okamžikem. Neustále. Smysl rozumu.

Všechno co prožíváme jsou nepodmíněné zážitky. Nepřicházejí s nálepkou „toto je dobré“, nebo „toto je zlé“. Zažíváme je, avšak příliš je nevnímáme. A to je potíž. Nevšímáme si právě pádícího jsoucná... Tak co nám zbývá? Musíme si vypůjčovat z minulosti či přivolávat budoucnost. A nechat se strašit. A proto se možná utíkáme k náboženství nebo jiným ideologiím. Žádné vládcy přitom nezajímají ani my, ani naše rodina. Zajímá je jen to, po čem vždy bažili. Ovládat radnici, ovládnout celý svět. Čím víc získáme poznatků, tím dřív pochopíme. Pravdu musíme hledat, poznat ji. Až nalezená pravda nás osvobodí. Pak si třeba i připomeneme, proč se všichni bývalému režimu nepohodlní lidé mohli snadno stát i bez důkazů obviněnými. Stačilo totiž, aby soud nabyl přesvědčení, že obžalovaný by byl schopen údajnou činnost spáchat. Je to neuvěřitelné, ale tisíce lidí to poznaly na své vlastní kůži. Členové pro-

kuratury jim předčítali dopisy a rezoluce ze závodů a továren, které všechny žádaly soud, aby vyslovil trest smrti. Zvlášť charakteristické bylo, že podpisy připojovali i lidé, kteří byli vašími přáteli či někdejšími spolupracovníky. Je to hrozné pomýšlení, že lidé, kterým jste nikdy neublížili, se kterými jste se potkávali a které jste zdravili, žádají vaši smrt.

Doba se přehoupla nejen do nového století, ale dokonce do nového tisíciletí. Jsme snad proto jinačejší, než ti v časech minulých? Jsme snad lepší, ohleduplnější, přátelštější? Jsme lidštější, civilizovanější, vzdělanější? V lepším případě jsme pořád stejní. Spíše ale lenivější, nevzdělanější, ustrašenější, navzdory tomu ale chamtivější a bezohlednější. I amorálnější. A hulváti. Stačí mrknout na naši „elitu“ v poslanecké aréně.

Už uplynulo 20 let od našeho společenského převratu, přesto během těchto let prakticky žádný někdejší darebák nebyl potrestán. A příležitosti byly. Zato pořád dokola nasloucháme lkaní i běsnění nad nelidskostí bývalého režimu. Nad těmi lidskými bestii, co nás ovládaly. Přitom příběhy minulosti nejsou pro člověka obzvlášť důležité, neboť myslet si, že existuje nějaká minulost, kterou můžeme zažít teď, je nesmysl. Nad tím mohou hloubat pouze vyprázdněné senátní makovice. Proto nekriticky uvázání k autoritě ani nevnímáme, že někam jdeme. Vše kolem považujeme za potíže. Čekajíce na smrt.

Snad právě proto se ve společnosti cíleně navozuje atmosféra strachu. Nakonec už vlastně nevnímáme koho se to máme bát, ale strach je všude kolem. Neustále. Neviditelný. Nespatřitelný. Neuchopitelný. Po strachu z bolševiků se postupně přidává další. Z přepadení na ulici, ze znásilnění v parku... A následující. Fanatici, teroristi... Přitom u nás nikdo nikdy nikde nefalšovaného fanatického teroristu ani koutkem oka nezahlédl. Snad proto jsme dotlačili nehybné samohyby až na Václavské náměstí, snad proto jsme vyrazili daleko do světa. Zničit je, vykořenit. Vyhnat je z děr a slují, prevíty. Ty obávané zarputilce, které tam stejně nikdy nikdo nenajde.

Strašák komunismu u nás vystřídala jakási „demokracie“, která ovšem pouze nařizuje a přikazuje. To smíš, to ne. Za tohle zaplatíš to, za tamto ono. Bez diskuse. Ani v zásadních otázkách se všelidové referendum nekoná. Takže opět jsou si všichni rovni, a opět a zase jsou si někteří rovnější. Čert aby se v těch režimech vyznal. Jedno ale mají nadále společné. Bubáky.

Je to vážná věc. Studená válka je jaksi fuč, tak noví pomazaní museli stvořit obraz čerstvého nepřítele. Ne že bychom byli militantní, vždyť jako národ jsme snad neválčili nikdy, to jenom kvůli vytvoření pocitu sociální soudržnosti, proto, aby společnost zůstala jednotná. Jako na zavolanou přišlo 11. září. Na poslední chvíli. Stará dobrá přitažlivost k rasovému, sexuálnímu a náboženskému šovinismu, či k fanatické nacionalistické horlivosti už začínala selhávat. Nově se vytvářivší vědomí civilizovaného světa začínalo vnímat všechny pozemšťany jako jeden živoucí organizmus a uvědomovat si, že člověk ve válce sám se sebou by se nejspíš zahubil. Hypnoticky se opakující slova přicházející z éteru naše mocné zcela opanovala. Terorismus. Terorismus. Globální terorismus. A pak si vzpomněli i na nás. Je to právě „válka proti terorismu“, kterou máme celé dny na stole. Jako střed našeho života, před kterým není úniku. A aby hrozbu náležitě vyšperkovali, přidali třešničku. Radar. Neboť terorismus individuální zákonitě vystřídá terorismus státní. Údajnými strašidly se stali Arab z pouště a podvyživený Korejec. Ale popudili jsme bezprostředního souseda – Rusko. Je to velmi nebezpečné, neboť jako obvykle je vše založené na monstrózním bludu.

Máme válku proti Teroru, ale přitom žádného skutečného nepřítele. V Afgánistánu rekonstrujeme, ale asi jen proto, abychom natáhli ropovod ke Kaspickému moři. Cílem invaze do Iráku bylo nejen zajistit zásoby ropy, ale nejspíš i vybudovat trvalé vojenské základny, které bude možné použít jako odrazový můstek proti dalším zemím s velkými zásobami kapalných i plynných uhlovodíků. Jenom ten Chávez se jaksi nepovedl zkrotit. Prozatím.

Víme, že dýcháme špatný vzduch a jíme nezdravé jídlo. Hovíme si u televize a sledujeme zprávy, kde nám apaticky oznamují, že dnes se stalo tam či onde tolik a tolik vražd a násil-

ných činů, že na silnicích, přechodech a přejezdech přišli o život další neopatrní, jakoby to takto mělo být až do skonání světa. Pohoršujeme se nad drzostí somálských pirátů, jsme k slzám dojatí osudem nafouklých bříšek a chrstících kostřiček malých afrických černoušků, ale ke spontánní solidaritě nás vyburcuje až vlna tsunami, neboť nechat ležet ladem zpustošené oblíbené letoviště by neprospělo cestovnímu ruchu. Týnedfři třeští na ulicích, banky krachují, obchodníci zastrkují pod pulty zbraně. Přesto nikde nenajdete nikoho, kdo by věděl co dělat, a není tomu konce.

Víme, že je to špatné. Horší, než špatné. Je to šílené. Jakoby se všechno a všude pomátlo, takže už ani nechodíme ven. Vysedáváme doma a náš svět se pomalu zmenšuje. „*Prosím, prosím, nechte nás v poklidu alespoň v našich domovech. Nechte nám televizi a mikrovlknou, auto a chalupu, pusťte nás povalovat se na plážích, a neřekneme proti ani ň. Jen nás nechte na pokoji.*“

Přestáváme číst nejen knihy, nýbrž i seriózní noviny. Rapidní úpadek do otupělosti je trvale krmen zábavou, nepřetržitě se valící ze všech stran. Masmédia, show, zábavní parky, drogy, alkohol... Jásejme, bavme se, hlavně se nepřipletme do cesty důležitým lidem jen proto, že moc přemýšlíme. Stát rezignoval na vzdělávací proces, neboť všechnu moudrost světa pochyťme z kouzelné skříňky. Ta krabice umí dosadit nebo svrhnout prezidenty. Ta bedna je byznys na zabíjení nudy. Karneval vypravěčů, tanečníků a zpěváků, cirkus fotbalistů a hokejistů. A my tam sedíme den za dnem, noc za nocí, libovolného stáří, barvy pleti, vyznání... A začínáme věřit iluzím, kterými nás krmí. Začínáme si myslet, že televize je skutečnost a naše vlastní životy neskutečné. Uděláme cokoli, co nám v té škatuli řeknou. Oblékáme se jako v té bedně, jíme jako v té bedně, svoje děti vychováváme jako to dělají v bedně, kupujeme věci doporučené bednou, dokonce i přemýšlíme jako ta bedna. Pomatení maniaci. Přitom my jsme ti skuteční a bedna je iluze.

A z hloubi srdce Evropy, pod kuratelou někdejšího vazalství, toužebně vzhlížíme ke vzdálené zemi Svobody. Nakouknout tam tak pod pokličku. To by bylo něco. Je to ale oříšek. Časy se změnily. Nikoli terorista, ale uvědomělý, informovaný turista schopný kritického myšlení, dostane do pasu razítko – nežádoucí. Dnes jsou v této bájně zemi Svobody možné i věci, o kterých neinformovaná veřejnost vůbec nic netuší. Dům kohokoli může být prohlédán bez povolení a bez toho, aby byl u toho přítomen. Na základě této prohlídky může být zatčen bez toho, aby mu bylo řečeno za co. Mohou ho držet ve vazbě na neurčitou dobu, bez přístupu k právníkovi, a legálně ho mučit. A to vše jen na základě podezření, že by mohl být terorista.

Nemusíme chodit ke kartářce, chceme-li znát svou budoucnost. Stačí mít snahu otevřít oči. A máme obraz budoucna jako na dlani. Centralizovaná světová ekonomika, kde pohyb každého a každá jeho transakce jsou monitorovány. Všechna práva odstraněna! Neboť implantovaný čip, to nebude jen adresa bydliště, ale i naše bankovní konto. A když vybočíme z řady, mohou nám jednoduše náš čip vypnout.

Nejneuvěřitelnějším aspektem tohoto ideového snažení je, že tyto nastupující totalitní prvky nám nebudou násilně vnuceny. Budeme si je sami přát. Média dokážou přesvědčit každého, že třeba i válka je potřebná. Jednoduše o tom pořád dokola mluví. Znovu a znovu, až nakonec tomu všichni uvěří. Manipulace společností. Těmi šedými v pozadí. Proces, který trvá už celá staletí, ne-li tisíciletí.

Pak nedopatřením zabloudíme do Jáchymova, neprozřetelně navštívíme expozici 50. let 20. století, a ořeseme se. To ale byla děsná doba. A rychle spěcháme do nejbližšího supermarketu, abychom vyzkratovali tohle nežádoucí poznání.

Jsme lidské bytosti a náš život má cenu. Proto si připomeňme slova Karla Čapka:

Člověk je výtvar Slunce.